

Załącznik nr I – Szczegółowe warunki realizacji przedsięwzięć dla Działania 08.01 Wsparcie edukacji przedszkolnej

Ogólne warunki dotyczące realizacji typów projektów 1-3:

1. Przedsięwzięcia realizowane w ramach projektu muszą być zgodne z wnioskami wynikającymi z diagnozy ośrodka wychowania przedszkolnego objętego wsparciem (weryfikowane zgodnie z kryterium dostępu nr 1).
2. Maksymalny okres realizacji projektu może wynosić 24 miesiące (weryfikowane zgodnie z kryterium dostępu nr 2).
3. Działania z zakresu doradztwa zawodowego muszą być wolne od stereotypów płciowych w wyborze ścieżek edukacyjnych (weryfikowane zgodnie z kryterium dostępu nr 3).
4. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie świętokrzyskim w wieku 3-5 lat wynosi 86% (link do strony internetowej [GUS BDL](#)).

Zgodnie z kryterium premiującym nr 1, Wnioskodawca który utworzy nowe miejsca wychowania przedszkolnego na terenach wiejskich, na których wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej jest niższy niż wskaźnik dla województwa świętokrzyskiego może uzyskać podczas oceny 15 punktów za spełnienie kryterium premiującego.

5. Planując realizację działań należy pamiętać, że niedozwolone jest podwójne finansowanie wydatków.
6. Dodatkowe zajęcia mogą być realizowane w OWP, w których od co najmniej 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o dofinansowanie projektu nie były finansowane podobne zajęcia (w analogicznym obszarze i do tych samych odbiorców).
7. Szczegółowe wymogi dotyczące realizacji poszczególnych typów projektu zostaną zweryfikowane na etapie oceny wniosku.
8. Wszystkie działania podnoszące kompetencje kluczowe (czyli umiejętności podstawowe i przekrojowe) uczestników projektu muszą być zgodne z zapisami Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (adresy stron internetowych: [część ogólna](#) i [część szczegółowa](#)).

W przypadku wspierania kompetencji cyfrowych, Wnioskodawca w ramach projektu będzie wykorzystywał standard kompetencji cyfrowych na podstawie aktualnej na dzień ogłoszenia naboru wersji ramy „DigComp” – (adres strony internetowej: [Link do aktualnej wersji ramy DigComp](#)).

9. Projekty realizowane w ramach naboru nie mogą powielać działań realizowanych na poziomie krajowym (zarówno ze środków EFS+, jak i źródeł krajowych), w szczególności w zakresie rozwoju kompetencji nauczycieli.
10. W przypadku tworzenia materiałów (w tym e-materiałów), aplikacji lub narzędzi informatycznych w ramach projektu, nie będą one powielały już istniejących i planowanych do stworzenia na poziomie krajowym materiałów, aplikacji i narzędzi.
Jeżeli Wnioskodawca zdecyduje się wypracować w swoim projekcie e-materiały, muszą one spełniać standardy techniczne Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (aktualne na dzień ogłoszenia naboru), tak aby była możliwość ich publikacji na ZPE.
11. Zakup sprzętu nie może stanowić jedynego lub głównego celu projektu, musi wynikać bezpośrednio ze zdiagnozowanych potrzeb i jeśli jest niezbędny do osiągnięcia celu projektu.

Typ projektu nr 1 – Tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego w nowo utworzonych lub istniejących ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP).

1. Wsparcie w ramach ww. typu musi skutkować zwiększeniem liczby miejsc przedszkolnych podlegających pod konkretny organ prowadzący na terenie danej gminy/miasta w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu.
2. Nowe miejsca wychowania przedszkolnego mogą być tworzone:
  - 1) w istniejącej bazie oświatowej, np. w budynkach po byłych placówkach oświatowych, pomieszczeniach domów kultury, żłobkach, w budynkach zlokalizowanych przy urzędach gminy, w pomieszczeniach remiz strażackich, w pomieszczeniach ośrodków zdrowia;
  - 2) w funkcjonujących ośrodkach wychowania przedszkolnego;
  - 3) w nowej bazie lokalowej.
3. W ramach projektów ukierunkowanych na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego możliwe są m.in. działania obejmujące następujące kategorie wydatków:
  - 1) dostosowanie lub adaptacja pomieszczeń (rozumiana zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027), m.in. do wymogów budowlanych, sanitarno-higienicznych, zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania lub w przypadku braku możliwości jej zastosowania wykorzystanie mechanizmu racjonalnych usprawnień, zgodnie z warunkami określonymi w Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027;
  - 2) dostosowanie istniejącej bazy lokalowej przedszkoli do nowo tworzonych miejsc wychowania przedszkolnego;
  - 3) zakup i montaż wyposażenia, w tym mebli, wyposażenia wypoczynkowego;

- 4) zakup pomocy dydaktycznych, specjalistycznego sprzętu lub narzędzi dostosowanych do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i czynników środowiskowych wpływających na ich funkcjonowanie w OWP, wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy dydaktycznych, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania lub w przypadku braku możliwości jej zastosowania wykorzystania mechanizmu racjonalnych usprawnień, zgodnie z warunkami określonymi w Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027;
  - 5) budowa, wyposażenie i montaż placu zabaw wraz z bezpieczną nawierzchnią i ogrodzeniem;
  - 6) modyfikacja przestrzeni wspierająca rozwój psychoruchowy i poznawczy dzieci;
  - 7) zapewnienie bieżącej działalności nowo utworzonego miejsca wychowania przedszkolnego, w tym: koszty wynagrodzenia nauczycieli i personelu zatrudnionego w OWP, koszty żywienia dzieci;
  - 8) inne wydatki, o ile są niezbędne do uczestnictwa konkretnego dziecka w wychowaniu przedszkolnym oraz prawidłowego funkcjonowania OWP.
4. Korzystanie z finansowania działalności bieżącej nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego w ramach projektu EFS+ obliguje organ prowadzący OWP do złożenia oświadczenia, że działalność bieżąca w zakresie projektu EFS+ nie będzie dofinansowana z krajowych środków publicznych, przeznaczonych na finansowanie wychowania przedszkolnego.
  5. W przypadku publicznych i niepublicznych OWP prowadzonych przez podmioty inne niż JST Beneficjent zagwarantuje, że informacje dotyczące liczby dzieci korzystających z nowo utworzonych w ramach projektu EFS+ miejsc wychowania przedszkolnego nie będą uwzględniane przez organ prowadzący w przekazywanych comiesięcznie organowi dotującemu.
  6. W stosunku do nowo utworzonych miejsc w ramach projektu powyższy podmiot nie może występować o dotację z budżetu gminy w okresie realizacji projektu, gdyż wydatki na finansowanie działalności bieżącej są pokrywane ze środków projektowych. Zastrzeżenie to nie dotyczy dotychczasowej (pozostałej) liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w danej placówce i na tę grupę dzieci uzyskiwać nadal dotacje z budżetu gminy. Po zakończeniu finansowania projektowego możliwe jest uzyskanie dotacji także na dzieci korzystające wcześniej z miejsc przedszkolnych utworzonych z funduszy EFS+.
  7. Zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027, w trakcie realizacji projektu, którego uczestnikiem będzie dziecko z niepełnosprawnością, możliwe jest zastosowanie

mechanizmu racjonalnych usprawnień, w tym np. zatrudnienie asystenta dziecka, dostosowania posiłków z uwzględnieniem specyficznych potrzeb żywieniowych, zakup pomocy dydaktycznych lub wyposażenia adekwatnych do specjalnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, w oparciu o indywidualnie przeprowadzoną diagnozę potrzeb dziecka.

8. Beneficjenci zobowiązani są do zachowania trwałości rezultatów projektu – utrzymania utworzonych w ramach projektu miejsc wychowania przedszkolnego, przez okres co najmniej równy okresowi realizacji projektu. Trwałość ta powinna być rozumiana jako instytucjonalna gotowość placówki do świadczenia usług przedszkolnych w ramach utworzonych w projekcie miejsc wychowania przedszkolnego i może być finansowana ze środków innych niż europejskie. Liczba nowych miejsc w projekcie powinna być uwzględniona w arkuszu organizacyjnym placówki (lub innym równoważnym dokumencie w przypadku placówek niepublicznych).
9. Beneficjenci realizujący typ projektu 1 mogą dodatkowo realizować działania w zakresie rozszerzenia oferty OWP o dodatkowe zajęcia, czy wydłużenia godzin pracy OWP.

Typ projektu nr 2 – Dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

1. W ramach projektów ukierunkowanych na dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami możliwe są m.in. działania obejmujące następujące kategorie wydatków:
  - 1) dostosowanie lub adaptacja pomieszczeń (rozumiana zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027), m.in. do wymogów budowlanych, sanitarno-higienicznych, zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania lub w przypadku braku możliwości jej zastosowania wykorzystanie mechanizmu racjonalnych usprawnień, zgodnie z warunkami określonymi w Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027;
  - 2) dostosowanie istniejącej bazy lokalowej przedszkoli do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami;
  - 3) zakup i montaż wyposażenia, w tym mebli, wyposażenia wypoczynkowego;
  - 4) zakup pomocy dydaktycznych, specjalistycznego sprzętu lub narzędzi dostosowanych do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i czynników środowiskowych wpływających na ich funkcjonowanie w OWP, wspomaganie rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy dydaktycznych, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania lub w przypadku braku możliwości jej zastosowania wykorzystanie mechanizmu racjonalnych usprawnień, zgodnie z warunkami określonymi w Wytycznych dotyczących

realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027;

- 5) budowa, wyposażenie i montaż placu zabaw wraz z bezpieczną nawierzchnią i ogrodzeniem;
- 6) modyfikacja przestrzeni wspierająca rozwój psychoruchowy i poznawczy dzieci;
- 7) inne wydatki, o ile są niezbędne do uczestnictwa konkretnego dziecka w wychowaniu przedszkolnym oraz prawidłowego funkcjonowania OWP.

2. Beneficjenci realizujący typ projektu 2 mogą dodatkowo realizować działania w zakresie rozszerzenia oferty OWP o dodatkowe zajęcia, czy wydłużenia godzin pracy OWP.

Typ projektu nr 3 – Rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia rozwijające jakość edukacji m.in. poprzez:

- a) zajęcia dodatkowe dydaktyczno-wychowawcze, w zakresie umiejętności podstawowych i przekrojowych,
- b) zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów,
- c) zajęcia specjalistyczne,
- d) wsparcie w zakresie edukacji włączającej,
- e) doskonalenie kompetencji kadry,
- f) wsparcie rodziców/opiekunów dzieci poprzez działania na rzecz wzmocnienia współpracy kadry z rodzicami/opiekunami prawnymi.

1. W ramach ww. typu możliwe są do realizacji różne zajęcia rozszerzające realizację działań w OWP np.:

- 1) zajęcia w zakresie umiejętności podstawowych i przekrojowych, które mogą być zorganizowane w różnych formach rozwijających uzdolnienia dzieci w wieku przedszkolnym, np. kółka zainteresowań, warsztaty, laboratoria.

Umiejętności podstawowe zgodnie z Zintegrowaną Strategią Umiejętności (ZSU) to:

- a) rozumienia i tworzenia informacji,
- b) wielojęzyczności,
- c) matematyczne,
- d) w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.

Umiejętności przekrojowe zgodnie z ZSU:

- a) cyfrowe,
- b) osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,
- c) obywatelskie,
- d) w zakresie przedsiębiorczości,

- e) w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej,
  - f) w zakresie myślenia krytycznego i kompleksowego rozwiązywania problemów,
  - g) w zakresie pracy zespołowej,
  - h) zdolność adaptacji do nowych warunków,
  - i) przywódcze,
  - j) związane z wielokulturowością,
  - k) związane z kreatywnością i innowacyjnością.
- 2) zajęcia dodatkowe dla dzieci, w tym, w zakresie zielonych kompetencji i wiedzy o klimacie oraz higieny cyfrowej¹;
  - 3) zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, które mają służyć wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia oraz w realizacji zajęć dydaktyczno-wyrównawczych dzieci w wieku przedszkolnym, mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego;
  - 4) zajęcia w zakresie doradztwa zawodowego dla dzieci w wieku przedszkolnym, np. zapoznanie dzieci z zawodami najbliższymi ich otoczeniu, spotkania, wycieczki do miejsc pracy;
  - 5) zajęcia organizowane poza OWP;
  - 6) zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów;
  - 7) zajęcia stymulujące rozwój psychoruchowy np. gimnastyka korekcyjna;
  - 8) zajęcia specjalistyczne, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia MEN o pomocy psychologiczno-pedagogicznej tj.: korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia logopedyczne, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, inne zajęcia o charakterze terapeutycznym;
  - 9) zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju w rozumieniu Prawa oświatowego;
  - 10) zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, zajęcia społeczno-wychowawcze (np. w zakresie przeciwdziałania przemocy czy zaburzeniom psychicznym);
  - 11) działania z zakresu nauczania dwujęzycznego;
  - 12) działania w zakresie wsparcia edukacji włączającej.

Edukacja włączająca powinna być rozumiana jako wspólne kształcenie i wychowywanie wszystkich dzieci z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb

---

¹ Higiena cyfrowa to postawa życiowa i wynikające z niej działania charakteryzujące się kreatywnym i odpowiedzialnym użytkowaniem zasobów sieci, zmierzające do optymalizacji indywidualnego zdrowia somatycznego, psychicznego oraz społecznego w zakresie korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych. Jej poziom uzależniony jest od samoregulacji i kontroli związanej z użytkowaniem Internetu oraz cyfrowych narzędzi ekranowych, dostępnej alternatywy dla świata cyfrowego, jak również rozwiniętej sieci oparcia społecznego.

edukacyjnych i rozwojowych, umożliwiające im rozwój, postępy w nauce, uczestnictwo i włączenie społeczne.

Działania w zakresie wsparcia edukacji włączającej powinny dotyczyć przede wszystkim grup, które najbardziej potrzebują wsparcia, tj. koncentrują się na dzieciach z niepełnosprawnościami lub niedostosowanych społecznie (potwierdzone odpowiednim orzeczeniem) i zapewnieniu im pełnego dostępu do edukacji ogólnodostępnej, z właściwym wsparciem w ogólnodostępnej placówce w zakresie specjalnych potrzeb psychofizycznych.

Przedsięwzięcia takie muszą stosować zasady projektowania uniwersalnego w nauczaniu (ULD – universal learning design)²: „Projektowanie uniwersalne to model edukacji, w którym w oparciu o wyniki badań psychologicznych, pedagogicznych i neurobiologicznych proponuje się rozwijanie elastycznego środowiska uczenia się, odpowiadającego specjalnym potrzebom edukacyjnym różnych grup dzieci.

W ogólnodostępnych OWP muszą być utworzone takie warunki, aby dzieci z niepełnosprawnościami miały w nich jak najlepsze możliwości rozwoju i realizacji swojego potencjału.

Zadaniem nauczycieli powinno być tworzenie właściwego klimatu w przedszkolu i budowanie relacji, organizowanie odpowiedniego wsparcia uwzględniającego indywidualne potrzeby dzieci, elastycznego podejścia do nauczania w zakresie programu i metod pracy, zmiany w ocenianiu postępów dziecka w kierunku motywacji i wspierania jego rozwoju oraz budowaniu partnerskich relacji z rodzicami.

Możliwy jest udział specjalistów w przedszkolu (np. psycholog, logopeda, terapeuta pedagogiczny, rehabilitant, surdopedagog, tyflop pedagog, oligofrenopedagog), którzy byliby stałymi doradcami nauczycieli, dzieci i rodziców, dzielącymi się wiedzą i umiejętnościami organizacyjnymi i społecznymi ułatwiającymi akceptację i adaptację niepełnosprawności dziecka, dokonujący pełnej diagnozy funkcjonalnej i interakcyjnej dziecka oraz motywujący nauczycieli do samodzielnego twórczego działania.

Możliwe jest dostosowanie sprzętów i pomieszczeń do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci, zapewnienie wyposażenia w odpowiednie do niepełnosprawności pomoce dydaktyczne, pomieszczenia do zajęć (rewalidacja, logopedia), uwzględnianie specjalnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci, sprzęt do rewalidacji i rehabilitacji.

Przykładowe przedsięwzięcia w zakresie wsparcia edukacji włączającej:

- a) wsparcie dzieci, w tym poprzez zapewnienie usług asystenckich,
- b) wsparcie dla kadry oświatowej danego OWP w zakresie podnoszenia jakości edukacji włączającej, w tym stosowania projektowania uniwersalnego i racjonalnych dostosowań w edukacji,

---

² Przykład zastosowania ULD wskazano w publikacji: Domagała-Zyśk E. (2015) „Projektowanie uniwersalne w edukacji osób z wadą słuchu” W: M. Nowak, E. Stoch, B. Borowska (red.) „Z problematyki teatrologii i pedagogiki”, Lublin: Wydawnictwo KUL, 553-568

- c) wspieranie działań, które integrowałyby dzieci z przedszkoli specjalnych z dziećmi z placówek ogólnodostępnych,
- d) działania świadomościowe skierowane do rodziców i uczniów wyjaśniające ideę i zakres edukacji włączającej (zarówno do rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, jak i pozostałych rodziców i uczniów),
- e) działania związane z wykorzystaniem wiedzy i umiejętności specjalistów z placówek specjalnych do wspierania kadr placówek ogólnodostępnych, tak by podnosić jakość edukacji włączającej i zapewniać wsparcie jak najbliżej miejsca zamieszkania.

13) działania związane z doskonaleniem kompetencji kadry w zakresie diagnozy i identyfikacji potencjalnych problemów rozwojowych na wczesnym etapie, pedagogiki małego dziecka) oraz poprawiające dostępność dla wszystkich dzieci z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych;

14) zajęcia w odniesieniu do metodyki pracy z dziećmi.

Wsparcie w zakresie doskonalenia kompetencji nauczycieli OWP do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych, obejmuje w szczególności kształtowanie systemu wartości i postaw zawodowych, przygotowujących do pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Dotyczy to w szczególności rozpoznawania i zaspokajania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka w wieku przedszkolnym oraz rozpoznawania jego indywidualnych możliwości psychofizycznych oraz czynników środowiskowych, wpływających na jego funkcjonowanie. Wsparcie to służy tworzeniu w OWP warunków do edukacji dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Wsparcie dla nauczycieli możliwe jest w zakresie kursów, szkoleń doskonalących, studiów podyplomowych, wspierania istniejących, budowania nowych i moderowania sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli, współpracy ze specjalistycznymi ośrodkami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, OWP.

Efektem każdego szkolenia/kursu realizowanego w ramach projektu jest uzyskanie kompetencji potwierdzonych odpowiednim dokumentem. Uregulowanie stosunku pracy z nauczycielami w związku z realizacją zadań projektowych musi przebiegać zgodnie z prawem powszechnie obowiązującym.